

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění

Harfa

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**OSOBNOSTI HARFOVÉ TŘÍDY ROYAL COLLEGE OF
MUSIC V LONDÝNĚ**

Karolína Blažková

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jana Boušková

Oponent práce: MgA. Ana Brateljević, Ph.D.

Datum obhajoby: 10. 9. 2018

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2018

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Music Art

Harp

BACHELOR'S THESIS

**PERSONALITIES OF THE HARP CLASS AT THE ROYAL
COLLEGE OF MUSIC IN LONDON**

Karolína Blažková

Thesis Supervisor: doc. Mgr. Jana Boušková

Thesis Opponent: MgA. Ana Brateljević, Ph.D.

Date of thesis defense: 10. 9. 2018

Academic title granted: BcA.

Prague, 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Osobnosti harfové třídy Royal College of Music v Londýně

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce a zároveň své pedagožce hlavního oboru paní doc. Janě Bouškové za několikaleté vedení a celkovou pomoc a vstřícnost při studiu. Dále bych chtěla poděkovat zaměstnancům univerzitní knihovny RCM, bez jejichž laskavosti by tato práce nemohla vzniknout. Nakonec patří dík mým rodičům za dlouholetou podporu při studích a za to, že mě k hudbě přivedli.

Abstrakt

Tato bakalářská práce s názvem *Osobnosti harfové třídy Royal College of Music v Londýně* je rozdělena do tří kapitol. V první kapitole je stručně přiblížena historie a vývoj harfy pro lepší představivost a možnost porovnání nástrojů v dalším textu. Dále první kapitola skýtá ve svém textu průřez historií RCM, neboť právě tato univerzita je pojítkem všech osobností zmíněných v této práci. Druhá kapitola je rozdělena do osmi podkapitol, přičemž každá z nich přibližuje život a hudební úspěchy daného vyučujícího. Jsou zde sesbírány a spojeny v jeden celek dostupné informace z nejrůznějších zdrojů o těchto harfistech. Třetí, a zároveň poslední, kapitola přibližuje tři z pěti největších současných londýnských symfonických orchestrů, ve kterých působili harfisté vyučující na RCM. Tyto orchestry jsou světově proslulá tělesa s dlouholetou tradicí. Hráči, kteří jsou jejich členy, musí vynikat vysokou uměleckou kvalitou, což vypovídá o úrovni těchto hudebníků.

Klíčová slova: Royal College of Music v Londýně, RCM, harfisté, harfa, John Thomas, Miriam Timothy, Marie Goossens, John Marson, Marisa Robles, Rachel Masters, Daphne Boden, Ieuan Jones

Abstract

This bachelor's thesis titled *Personalities of the harp class at the Royal College of Music in London* is divided into three chapters. In the first chapter the history of harp has been described briefly, so that the instrument can be better understood and compared in the further text. The first chapter also provides history of RCM, because this university is a bond of all the personalities in this thesis. The second chapter is divided into eight subchapters, which are dedicated to life and musical achievements of the RCM teachers. There, are gathered available informations from different sources, about these harpists. Third, and at the same time the last chapter, is introducing us with three of the five current London symphony orchestras, in which the harp professors of RCM have played. These orchestras are worldwide renowned and have longtime tradition. Musicians who are members of these orchestras, must have a high artistic qualities, which responds to their standards.

Key words: Royal College of Music London, RCM, harpists, harp John Thomas, Miriam Timothy, Marie Goossens, John Marson, Marisa Robles, Rachel Masters, Daphne Boden, Ieuan Jones

Obsah

Úvod	10
1. Historie	11
1.1. Stručný vývoj harfy	11
1.2. Royal College of Music.....	17
2. Osobnosti harfové třídy RCM.....	20
2.1. John Thomas	20
2.2. Miriam Jane Timothy	23
2.3. Marie Henriette Goossens	25
2.4. John Marson	28
2.5. Marisa Robles.....	30
2.6. Rachel Masters	33
2.7. Daphne Boden	35
2.8. Ieuan Jones	37
3. Symfonické orchestry v Londýně.....	39
3.1. London Symphony Orchestra	39
3.2. BBC Symphony Orchestra.....	40
3.3. London Philharmonic Orchestra	41
Závěr	42
Seznam použitých pramenů	43
Seznam příloh	46
Příloha 1: Časová osa profesorů vyučujících harfu na RCM:	47

Seznam zkratek

BBC – British Broadcasting Corporation

BBC SO – British Broadcasting Corporation Symphony Orchestra

LPO – London Philharmonic Orchestra

LSO – London Symphony Orchestra

UK – United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (Spojené království Velké Británie a Severního Irska)

USA – United States of America (Spojené státy americké)

WHP – World Harp Congress

Úvod

Tato bakalářská práce si klade za úkol nashromáždit a spojit v jeden celek co nejvíce informací o osobnostech harfové třídy na *Royal College of Music* v Londýně. Harfisté a harfistky působící na této prestižní univerzitě byli a jsou významnými muzikanty nejen v hudebních kruzích Velké Británie, ale také ve světě. Práce má stanovený cíl sesbírat důležité informace týkající se života těchto harfistů a harfistek; nastínit jejich, mnohdy nelehké, životní podmínky a sestavit jejich, alespoň základní, životopis.

O mnohých z nich nenajdeme informace ani v knihovně samotné RCM, a právě proto bych ráda prozkoumala nejrůznější další dostupné zdroje a sesnoubila je v jeden celek. Jedná se o významné harfisty a harfistky, kteří pomohli a stále pomáhají zvýšit úroveň hry na harfu nejen ve Spojeném království. Dodnes patří ke světové harfové špičce a pořádají masterclassy. Téměř všichni tito lidé byli členy významných britských symfonických orchestrů, což vypovídá o jejich hráčských kvalitách. Publikovali také harfové sešity či nejrůznější harfové materiály. (John Thomas je jedním z nejvýznamnějších harfistů vůbec. Napsal řadu skladeb a etud pro harfu, které jsou dodnes hojně používány. John Marson napsal knihu *The Book of the Harp*, která se zabývá nejen historií pedálové harfy, ale také tradicemi a nejrůznějšími technikami hry na tento nástroj.)

V práci nastíním také stručný vývoj harfy pro lepší porovnání nástrojů a případných rozlišností hráčských technik (ne všichni harfisté začínali hrát přímo na moderní pedálovou harfu, jakou známe dnes). Zmíním také historii celé školy *Royal College of Music* v Londýně, jelikož právě tato instituce je pojítkem a společným jmenovatelem celé této práce. Letmo přiblížím i britské symfonické orchestry, které jsou zmíněny v dalším textu.

1. Historie

První kapitola přibližuje stručný vývoj harfy jako hudebního nástroje a také obsahuje shrnutí historie RCM, neboť právě tyto dvě věci jsou pojítkem celé následující práce. Ráda bych tímto textem poukázala na tradice harfy a také na to, jak významnou školou je RCM. Od jejího založení až doposud zde vyučují světové špičky mezi instrumentalisty i vokalisty, což se odráží právě v prestižnosti této univerzity.

1.1. Stručný vývoj harfy

Ráda bych ve své práci alespoň okrajově zmínila vývoj harfy. Během staletí vznikaly nejrůznější typy harf a přicházely stále nové nápady, jak tento nástroj vylepšit. Jelikož se v následujících kapitolách dozvíme, že ne všichni harfisté začínali hrát rovnou na pedálovou harfu, jakou známe dnes, chtěla bych přiblížit alespoň zásadní vývojové kroky tohoto nástroje a nástroje zmíněné v dalším textu pro lepší představivost a možnost porovnat případné technické odlišnosti u daných instrumentů.

Harfa je jedním z nejstarších strunných hudebních nástrojů vůbec. Její tvar vychází s největší pravděpodobností z tvaru luku. Nástroje podobné harfě se objevují v Egyptě a Mezopotámii již cca 3000 př.n.l.

Obr. č. 1 Tři hudebnice, Théby, cca 1420 př.n.l.

Jedním z možných předchůdců dnešní harfy je lyra. Mnozí odborníci však tvrdí, že lyra je spíše předchůdcem dnešní kytary, poněvadž se při hře drží obdobně. Lyra měla většinou čtyři, sedm nebo deset strun, které se rozeznávaly buď prsty (drnkáním), nebo i smyčcem. Lyra je nejtypičtějším a nejčastěji znázorňovaným nástrojem po celé období starověku a antiky.

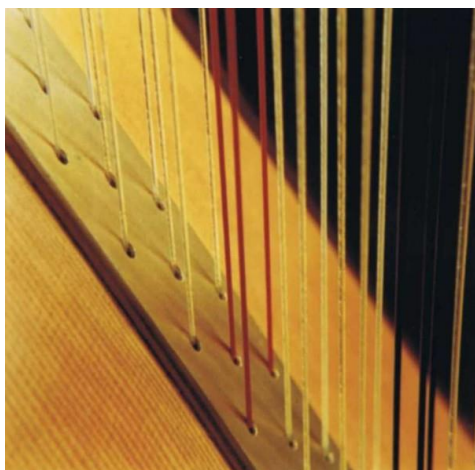

Obr. č. 2 lyra

Později se harfa velmi rozšířila ve 12. až 14. století, kdy byla oblíbeným nástrojem trubadúrů a minesangrů. Hra na harfu byla v té době také jedním z požadavků dvorského vzdělání. Nástroje se stavěly v nejrůznějších velikostech; od malých ručních a přenosných harf až po nástroje s výškou okolo dvou metrů. Během renesance byla do jisté míry vytlačena, a to především loutnou. V baroku se znovu objevil zájem o tento nástroj, který trvá dodnes.

Uplatnění harfy v hudbě bylo velmi omezeno diatonickým laděním, a tak začaly vznikat harfy chromatické. Ty měly dvě řady strun. Jedna řada byla laděna diatonicky a druhá, křížem vedená k první, byla laděna o půl tón výše. Nevýhodou tohoto nástroje byl ale příliš velký počet strun.

Vznikaly také trojřadé harfy¹. První z těchto nástrojů se objevovaly v Itálii. Jak již název napovídá tento typ harfy měl tři řady strun. Rozsah trojřadé harfy je přibližně pět oktáv. Dvě krajní řady strun jsou laděny diatonicky v unisonu. První řada je basová, má 37 strun a hraje se na ni pravou rukou. Prostřední řada, která slouží ke hře křížků a béček má 34 strun. Poslední řada má 27 strun a hraje se na ni levou rukou. Harfu lze, pomocí ladícího klíče, přeladit do nejrůznějších tónin a pakliže je potřeba během hry náhlá změna předznamení, hrají se tyto tóny na prostřední řadě, předem připravených/naladěných, strun. Charakteristický pro trojřadou harfu je efekt „unison“, kdy je tentýž tón hrán v unisonu zároveň na obou krajních řadách strun². V tomto odstavci lze vyčíst, že na basovou řadu strun hraje pravá ruka. Je tomu opravdu tak. Na rozdíl od držení harfy, jaké známe v dnešní době se trojřadá harfa drží naopak. To znamená, že hráč má harfu opřenou o levé rameno. Pravou rukou hraje basovou linku a levou rukou melodii.

Obr. č. 3 struny trojřadé harfy

Obr. č. 4 hráč při hře na trojřadou harfu

¹ V Anglii známé jako Velšské trojřadé harfy, protože to byli právě Velšané, kteří na tyto nástroje provozovali svou lidovou hudbu a přivedli trojřadou harfu do Anglie.

² Tohoto efektu lze samozřejmě využít i dnes na moderní pedálové harfě pomocí enharmonické záměny.

K velkému pokroku došlo v 17. století v Tyrolsku. Zkonstruovali zde první háčkovou harfu. Už z názvu je jasné, že tato harfa disponuje háčky, které jsou umístěny na krku nástroje a pomocí kterých je možno přeladovat jednotlivé struny³ a hrát tak v nejrůznějších tóninách.

Obr. č. 5 háčková harfa

Obr. č. 6 detail háčků

Postupem času se harfa vyvíjela dál a dál. Nakonec byly k harfě, pro možnost lepšího přeladování během hry, přidány pedály. Nejprve se jednalo o kombinaci háčků a pedálů. Později pouze pedály, kterých bylo zprvu jen pět. Kolem roku 1720 byla sestavena čistě pedálová (jednozárezová) harfa, která již měla sedm pedálů. Každý pedál ovládal jeden ze sedmi tónů diatonické stupnice a po sešlápnutí změnil předznamenání stejných tónů ve všech oktávách po celém rozsahu harfy. Pedály na této harfě měly pouze dvě polohy. Harfa tak mohla být harfa laděna buď v *Ces Dur* a hráč mohl během hry dosáhnout změn v předznamenání pouze v rámci béček a odrážek, nebo byla laděna v *C Dur* a hráč mohl dosáhnout změn v předznamenání pouze v rámci odrážek a křížků.

³ Každý struna má svůj vlastní háček.

Obr. č. 7 jednozárezová harfa

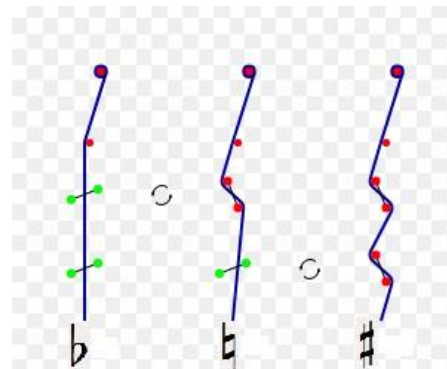
Obr. č. 8 detail pedálů jednozárezové harfy

Ačkoliv byla jednozárezová harfa neskutečným pokrokem pro vývoj tohoto nástroje, neskýtala stále tónové možnosti jako ostatní instrumenty. V roce 1810 si nechal patentovat dvouzárezovou harfu francouzský nástrojař Sébastien Érard. Toto je moderní sedmi pedálová harfa, jakou známe dnes. Tato dvouzárezová harfa má většinou 47 strun, které jsou laděny diatonicky v *Ces Dur*. K chromatickému zvyšování tónů slouží pedály, které již mají vždy tři polohy. Jednoduchým sešlápnutím pedálů se zvuk vydávaný struny zvýší o půltón (např. ces -> c [první zářez]; c -> cis [druhý zářez]).⁴

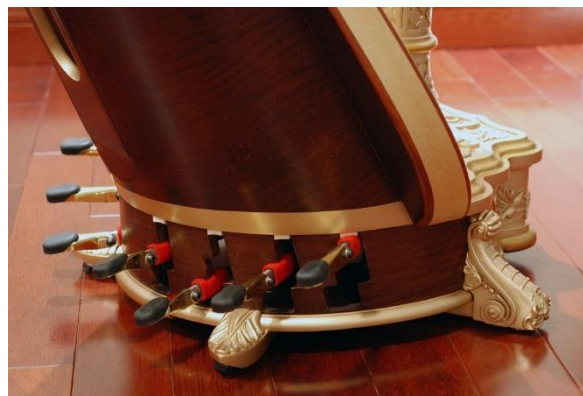
⁴ RENSCH, Roslyn. *Harps and Harpists*. 2. vydání. Bloomington: Indiana University Press, 2007. ISBN 978-0-253-34837-7, s. 3–153

Obr. č. 9 moderní dvouzářezová harfa

Obr. č. 10 schéma strun a jejich pohybu při zmáčknutí do dalších poloh (výchozí poloha, první zářez, druhý zářez)

Obr. č. 11 pedály dvouzářezové harfy v různých polohách

1.2. Royal College of Music

Royal College of Music v Londýně je jednou z největších a nejvýznamnějších hudebních vysokých škol na světě. Vznikla r. 1882 z *National Training School for Music*, která musela být po krátkém a neúspěšném působení zavřena. RCM založil tehdejší *princ z Walesu*⁵, který byl později znám jako Edward VII. Tímto činem splnil slib daný již dříve jeho otcem, Albertem Sasko-Kobursko-Gothajským, známým lépe jako *princ Albert*⁶, který se zavázal poskytnout bezplatnou výchovu a hudební vzdělání vítězům z řad žadatelů o stipendium. Malé prostory budovy nebyly časem dostačující pro rozrůstající se a dobře fungující školu. Roku 1894 se tedy sídlo RCM přesunulo do budovy, ve které sídlí dodnes. Budova univerzity je umístěna v městské části *South Kensington* a je ze tří stran obklopena kempusem jedné z nejznámějších a nejprestižnějších londýnských vysokých škol – *Imperial College London* (vyučují se zde technické, vědecké a lékařské obory). Přímo naproti hlavnímu vchodu RCM se nachází světově proslulá *Royal Albert Hall*, která byla otevřena r. 1871 za podpory *královny Viktorie*, která síň nechala pojmenovat jako památku zesnulého manžela *prince Alberta*. Od svého založení je univerzita úzce spojována s britskou královskou rodinou. V současnosti je mecenáškou školy *Její výsost královna Alžběta II.* Po dlouhých čtyřicet let působila jako prezidentka školy⁷ *královna Alžběta*. Od r. 1993 je prezidentem školy *Charles, princ z Welsu*.⁸

RCM má svůj *Junior department*, což je nedílná součást každé umělecké vysoké školy v UK. Junior department funguje jako tzv. přípravná škola, která má za úkol vychovat a připravit muzikanty k dalšímu studiu na univerzitě.

Škola vychovala některé z významných hudebních osobností, které působily nejen ve Spojeném království, ale také v nejrůznějších zemích světa. Ze skladatelů to byli například Gustav Holst, Ralph Vaughan Williams nebo Benjamin Britten. Z řad dirigentů Leopold Anthony Stokowski (proslavil se zejména jako dlouhodobý dirigent Philadelphia Orchestra; byl průkopníkem vedení orchestru bez dirigentské

⁵ Princ, respektive kníže z Walesu (anglicky *Prince of Wales*, velšsky *Tywysog Cymru*) je titul v současnosti tradičně vyhrazený pro dědice/následovníka trůnu.

⁶ Manžel královny Viktorie.

⁷ Prezident/ka školy je ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku funkce nejvýše postavené akademické i administrativní osoby působící na dané univerzitě.

⁸ Royal College of Music. British history online [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.british-history.ac.uk/survey-london/vol138/pp228-230>

hůlky), Sir Colin Davis (studoval na RCM původně hru na klarinet, později se stal asistentem dirigenta v *BBC Scottish Orchestra*), Sir Roger Arthur Carver Norrington (šéfdirigoval např. *Cameratu Salzburg* či *Stuttgart Radio Symphony Orchestra*). Z instrumentalistů stojí za zmínku Sir James Galway (flétnista, který hrál v orchestrech jako *Sadlers Wells & Royal Covent Garden Operas*, *BBC Symphony Orchestra*, *Royal Philharmonic* a *London Symphony Orchestra*, později se stal sólovým flétnistou v Berlínské filharmonii pod vedením Huberta von Karajana. Na své sólové dráze, kterou zahájil r. 1975 si zahrál se špičkovými světovými orchestry. Se svou ženou založil také vlastní flétnovou školu *Galway Flute Academy*), John Lill (sólový klavírista, který si zahrál například s Petrohradskou a Berlínskou filharmonií, se symfonickým orchestrem ve Philadelphii, Bostonu či New Yorku), Natalie Clein (violoncello, *City of Birmingham Symphony*, *BBC National Orchestra of Wales*, *Montreal Symphony*, *Orchestre National de Lyon*, *New Zealand Symphony* a *Orquesta Filarmónica de Buenos Aires*.)⁹

Na RCM studuje kolem 900 studentů z více než 60 zemí světa. Škola nabízí bakalářské, magisterské a doktorandské studium instrumentalistům, zpěvákům, skladatelům, dirigentům a také studium oboru stará hudba či hudební teorie. Na této univerzitě vyučují mezinárodně uznávaní hudebníci, kteří jsou často nejen profesory, ale zároveň i výkonnými umělci. RCM má kromě svých stálých zaměstnanců také mnoho hostujících profesorů, kteří jsou sólisty na světových pódiiích. Z těchto muzikantů nutno zmínit např. Maxima Vengerova (housle), Marisu Robles (harfa) nebo Johna Williamse (kytara).¹⁰

Roku 1994 byly otevřeny také nedaleké vysokoškolské koleje, které patří RCM. Univerzitní kampus je otevřen 24 hodin denně, 7 dní v týdnu. Funguje zde online rezervační systém pro blokaci cvičných tříd, který je pro rezervace vždy otevřen pouze 48 hodin předem.

⁹ History of the RCM. *Royal College of Music London* [online]. Londýn [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.rcm.ac.uk/about/historyofthercm/>

¹⁰ Professors. *Royal College of Music London* [online]. Londýn [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.rcm.ac.uk/strings/professors/>

Obr.č. 12 Royal College of Music v Londýně

2. Osobnosti harfové třídy RCM

Na RCM vyučovali už od jejího založení velcí umělci své doby. Harfisté samozřejmě nebyli výjimkou. Na škole učili a učí nejlepší hráči toho královského nástroje. Každý z nich byl, či stále je, opravdovou světovou špičkou a ikonou. Jedná se o harfisty, kteří byli nejen hráči ve významných symfonických tělesech, ale také jejich sólisty. Koncertovali po celém světě, i když cestování v jejich době nebylo tak snadné jako dnes. Tito umělci mnohdy hráli např. pro královskou rodinu a také při jiných významných událostech.

2.1. John Thomas

(1826–1913)

Velšský skladatel a harfista. Narozen v Bridgendu jako nejstarší ze sedmi dětí¹¹ do rodiny krejčího Johna Thomase. Jeho otec byl zároveň výborným amatérským muzikantem, který hrál na klarinet. Malý John měl v šesti letech začít hrát na pikolu v kapele s jeho otcem. Byl však už tehdy pevně rozhodnut, že chce hrát pouze a jedině na harfu, a tak mu nakonec rodiče jeden starší nástroj obstarali.¹² Jeho otec ho, ačkoliv sám nebyl harfeník, nejprve učil hře na harfu sám. V pouhých dvanácti letech na sebe svou hrou upoutával ohromnou pozornost. V tomtéž věku (v r.1838) vyhrál na soutěži trojřadých harf svou první harfu a byl pozván do Londýna, kde svou hrou naprosto uchvátil *hraběnku Augustu Lovelance*.¹³ Ta mu nabídla, že za něj bude platit $\frac{3}{4}$ poplatků za studium na *Royal Academy of Music* v Londýně. John s nadšením přijal. Začal se nejen učit anglický jazyk (do té doby mluvil pouze velšsky), ale také se musel naučit nové technice hry na harfu. Z trojřadé harfy musel „přejít“ na novou pedálovou harfu. Musel změnit tradiční Velšskou techniku, poněvadž na pedálové harfě se hraje pravou rukou

¹¹ Čtyři z nich se stali harfisty.

¹² Jednalo se o trojřadou harfu, na kterou hrát John Thomas tradičním stylem, tzn., že levá ruka hraje soprán a pravá ruka hraje bas.

¹³ Narozena jako Augusta Ada Byron, dcera slavného anglického básníka George Gordona Byrona. Matematicka a první programátorka, která je známá především proto, že detailně popsala fungování mechanického počítače Charlese Babbage. Ten jako vůbec první přišel s nápadem sestavit programovatelný počítač. Ada, především finančně, podporovala jeho práci.

soprán/melodie a levou rukou bas/doprovod. Jeho učitelem byl John Balsir Chatterton, kterého John Thomas následoval coby učitel na této univerzitě. Od roku 1872 byl také harfistou královské rodiny (nejprve *královny Viktorie*, poté i jejího následovníka *krále Edvarda VII.*).¹⁴

V roce 1850 se stal harfistou *Královské italské opery* v Londýně¹⁵, což ho mimo jiné inspirovalo ke zkomponování mnoha vokálních skladeb. Divadelní sezóna v té době trvala pouze od dubna do července, což mu poskytovalo dostatečnou volnost na to, aby se mohl věnovat také sólové činnosti. Tu zahájil r. 1851. V dalších letech díky tomu navštívil Německo, Itálii, Rusko či Rakousko. Ve Vídni jej nazývali následovníkem Eliase Parise Alvarse¹⁶. J. Thomas později dedikoval jednu ze svých skladeb pro sólovou harfu *Autumn* („Podzim“) *hraběnce Esterházy*, která bývala hlavní mecenáškou právě E. Parise Alvarse. Ve Francii se roku 1854 potkal s Hectorem Berliozem, který jeho koncert okomentoval slovy: „*Voilà, zde máme návod, jak hrát na harfu.*“¹⁷

Stal se členem *Accademia Nazionale di Santa Cecilia* (Řím), *Società Filarmonica* (Firence) a *Philharmonic Society* (Londýn). Byl také členem *Royal Society of Musicians*. V roce 1861 byl Thomas oceněn velšským titulem *Pencerdd Gwalia*, což v překladu znamená „Vedoucí hudby ve Velsu“.

V roce 1882 byl jmenován zkoušejícím profesorem na *Royal Academy of Music* v Londýně a také učitelem na *Guildhall School of Music & Drama*. V témže roce byla založena RCM a John Thomas se stal prvním profesorem harfy na této univerzitě. Vyučoval zde až do roku 1912.¹⁸

¹⁴ John Thomas. *Naxos* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: https://www.naxos.com/person/John_Thomas/26330.htm

¹⁵ Jednalo se o tzv. „Druhé divadlo“, které bylo postaveno r. 1809 po vyhoření první budovy Královské opery Covent Garden. Název „italská“ nesla později, v letech 1847–1892, jelikož se opery uváděly pouze v italských originálech. To změnil až Gustav Mahler, který uvedl Wagnerův Prsten Nibelungův v originále.

¹⁶ Elias Parish Alvars (1808–1849) byl anglický harfeník a skladatel působící od r. 1832 ve Vídni, kde později také zemřel. Na jeden z jeho koncertů se přišel podívat také Hector Berlioz. Na základě tohoto setkání o něm napsal: „V Drážďanech jsem potkat úžasného anglického harfistu Eliase Parise Alvarse. Jeho jméno doposud není tak slavné, jak by být mělo. Tento muž je „Lisztem harfy“. [...]

¹⁷ GRIFFITHS, Ann. John Thomas. *Aldais* [online]. 2005 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: http://www.adlaimusicpublishers.co.uk/pages/harpists/john_thomas.htm

¹⁸ *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*. 2. vydání. Londýn: Macmillan Publishers Limited, 2001. ISBN 0-333-60800-3., s.410,411

Napsal řadu skladeb a etud pro harfu. Mezi nimi např. čtyři řady skladeb pro sólovou harfu pod názvem *Velšské melodie*. Dále složil například *Velšskou hudbu pro hlas a harfu* nebo *Dětské scény*.

Obr. č. 13 John Thomas

2.2. Miriam Jane Timothy

(1879–1950)

Ačkoliv rodiče nebyli hudebníci, její bratr Harry James Timothy se živil jako varhaník a violista. Jedou se jí matka zeptala, na jaký nástroj by chtěla hrát a Miriam okamžitě odpověděla: „na harfu“. Začala tedy v osmi letech studovat tento královský nástroj pod vedením paní Dryden. Získala stipendium z *nadačního fondu Érard*, díky kterému v letech 1890–1893 studovala na *Royal College of Music* v Londýně ve třídě Johna Thomase. Často vystupovala společně se svým bratrem, na koncertech RCM nebo také na koncertech svého profesora Johna Thomase. Poprvé začala hru na harfu vyučovat na *Guildhall School of Music & Drama* v roce 1897. V témže roce začala vystupovat jako harfová sólistka v Londýně i přes vyjádření obav okolí k postavení harfy jako sólového nástroje. Příležitostně spolupracovala také v komorních seskupeních. Působila v řadě významných orchestrů. V roce 1902 se stala členkou soukromého královského orchestru. V té době jako jediná žena mezi 34 hudebníky. Hrála dokonce na dvou korunovacích. Na korunovaci *krále Edvarda* r. 1902, a v roce 1911 na korunovaci *krále Jiřího V. a královny Marie* ve Westminsterském opatství. V roce 1904 se stala jedinou ženou hrající v *London Symphony Orchestra*.¹⁹

V letech 1910–1919 sama vyučovala hru na harfu na *Royal College of Music* v Londýně. V březnu 1912 uskutečnil LSO koncertní turné po Spojených státech Amerických. Původně měl orchestr přeplout Atlantik na *RMS Titanic*. Vzhledem k tomu, že první plavba Titanicu byla o několik týdnů posunuta, rozhodl se orchestr cestovat na jiné lodi, aby byl ve Spojených státech včas a nemusel rušit již naplánované koncerty. Tato událost nakonec zachránila život všem členům orchestru. Na svých cestách potkala Miriam Timothy, přezdívaná „Timmy“, svého budoucího manžela, důstojníka Roberta Deana. Po úmrtí jejího milovaného bratra Harryho Jamese, roku 1920, odjela z Londýna. V témže roce se v Karibiku provdala.²⁰

¹⁹ DIX-PEEK, Ross. Miriam Timothy, Harpist to Queen Victoria. *Guidance recordings* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.33rpm.com/Miriam-Timothy,-Harpist-to-Queen-Victoria-1598-art.html>

²⁰ Miriam Jane Timothy. *Geni* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/Miriam-Timothy/6000000003056310846>

Na *Royal College of Music* v Londýně vychovala řadu harfistů a harfistek. Nejvýznamnějšími z nich jsou sestry Marie a Sidonie Goossensovy; dcery dirigenta a skladatele Eugène Goossense, který Miriam Timothy věnoval *6 suit pro flétnu, housle a harfu*.

Po jednom z jejích koncertů v roce 1916 napsal recenzent časopisu *Musical Times*: „[...] Na harfu hrála sólo slečna Miriam Timothy, jejíž precizní technika, bezchybná intonace a řada barev tónů nám dala úplně jiný a nový pohled na harfu jako sólový nástroj.“²¹

Miriam Timothy, a solo harpist of Europe

Obr. č. 14 Miriam J. Timothy

²¹ HOFFMANN, Freia. Miriam Jane Timothy. *Sophie Drinker Institut* [online]. 2014 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.sophie-drinker-institut.de/timothy-miriam>

2.3. Marie Henriette Goossens

(1894–1991)

Narozena do jedné z nejslavnějších rodin britských muzikantů. Její otec, Eugène Goossens²², byl houslistou *Carl Rosa Opera Company* a především slavným dirigentem *British National Opera Company* (po dobu téměř třiceti let).²³

Matka Marie byla operní zpěvačka Annie Cook a společně s Eugène Goossensem měli celkem pět dětí. Všechny děti byli svými rodiči vedeni k umění a stali se z nich profesionální hudebníci. Nejstarším z dětí byl Sir Eugène Aynsley Goossens²⁴, dále pak Marie Henriette Goossens, Adolphe Anthony Goossens²⁵, Leon Jean Goossens²⁶ a nejmladší Sidonie Marie Goossens.²⁷ Všechny děti A. Cook a E. Goossense studovaly hudby na *Royal College of Music* v Londýně (po této rodině je zde také pojmenována jedna třída).²⁸

Marie H. Goossens začala ve věku pěti let hrát na klavír. Rok 1902 se pro ni stal rokem drastických změn. Skvěle vycházela se svým bratrem Eugènem, se kterým měli opravdu vřelý vztah. Trávili spolu téměř všechnen volný čas. Jelikož byl mezi nimi pouze jednoletý věkový rozdíl, měli původně společně začít navštěvovat školu *Marymount Convent Liscard*. Rodiče se však nečekaně rozhodli, že Eugèna pošlou studovat na přípravnou školu v Bruggách, aby poté mohl studovat na bruselské

²² Eugène Goossens (1867–1958), narozen v Bordeaux; r. 1873 přestěhován do Londýna. Po vzoru svého otce (taktéž Eugène Goossens 1845–1906) studoval hudbu v Bruggách, v Bruselu a na Royal Academy of Music London.

²³ Eugene Goossens. *Oxford Reference* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.sophie-drinker-institut.de/timothy-miriam>

²⁴ E. A. Goossens (1893–1962), jeden z nejslavnějších dirigentů 20. stol. V letech 1923–1931 působil jako šéfdirigent Eastman-Rochester Orchestra in New York State; dále v letech 1931–1946 jako dirigent Cincinnati Symphony Orchestra Ohio. Mezi lety 1946 až 1957 zastával post šéfdirigenta Sydney Symphony Orchestra.

²⁵ A. A. Goossens (1896–1916), nadaný hráč na lesní roh, který byl však bohužel zavražděn v průběhu I. světové války.

²⁶ L. J. Goossens (1897–1988), velmi slavný britský hobojsista, který se stal uznávaným koncertním sólistou, ale také hráčem v nejrůznějších komorních seskupeních a orchestrech.

²⁷ S. M. Goossens (1899–2004), jedna z nejslavnějších britských harfistek vůbec. Roku 1921 se stala členkou London Symphony Orchestra (byla jedinou ženou v celém orchestru). V roce 1930 se stala spoluzakládající členkou BBC Symphony Orchestra, kde působila dalších padesát let.

²⁸ JEFFERIES, Michael. Sidonie Goossens. *Independent* [online]. 2004 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/obituaries/sidonie-goossens-25032.html>

konzervatoři.²⁹ Marii nechali studovat na místní soukromé škole. Nejspíše nezvládla náhlé odloučení od svého milovaného bratra a po další téměř tři roky ji sužovala nervová porucha. Do svých jedenácti let pak odmítala mluvit a kamkoli chodit.

Její rodiče chtěli vychovávat hudebníky a každému ze svých dětí vybrali hudební nástroj, na který bude hrát. (Marie i Sidonie chtěly být operními zpěvačkami. To jim oběma však rodiče zakázali.) Původně vybrali harfu pro Marii, avšak kvůli její nemoci to vypadalo, že by byl tento nástroj pro ni příliš náročný, a tak začala hru na harfu studovat mladší z dcer – Sidonie. Nejprve rodiče zakoupili malou lyru. Když ji Marie zahlédla, její otec si okamžitě povšimnul nadšení v její tváři a sám ihned navrhl, aby na harfu směla od následujícího týdne hrát kromě Sidonie i Marie. Ta si napsala do svého deníku: „*Celý můj život se tímto změnil. Konečně mám něco, na co se mohu těšit; na čem mohu pracovat. Nemohu se dočkat příštího týdne.*“ Obě sestry pak začaly docházet na hodiny harfy k Edith Mason.³⁰

V jejích šestnácti letech (tedy v r. 1910) poprvé viděla pedálovou harfu a rozhodla se, že chce, místo lyry, hrát právě na ni. Rodiče ji poslali studovat na *Royal College of Music* v Londýně, kde v té době již studoval i její bratr Eugène. Nastoupila tedy do třídy Miriam J. Timothy a snažila se využít každé chvíle na cvičení, neboť doma měla stále jen malou lyru. Celý rok po dokončení studií čekala Marie Goossens na pracovní nabídku. V roce 1916 procestovala jižní Irsko s *Muriel Jack's Ladies Orchestra*. Probíhající válka ztěžovala životní podmínky a pro muzikanty nebyl dostatek pracovních příležitostí za obstojnou mzdu. Marie se proto rozhodla počkat a dva roky pracovala jako státní úřednice. Po válce se však otevřely nové možnosti a hudebníci byli opět velmi žádoucí. V roce 1919 dostala Marie nabídku hrát po jednu sezónu druhou harfu v Ďagilevově baletu. Když na zkoušce spatřila první harfistka své party (mimo jiné zde byl zařazen i *Petruška* Igora Stravinského), okamžitě odmítla hrát „novou hudbu“. Paní Goossens byla tedy požádána, aby

²⁹ Plány se ale nakonec změnilly a E. A. Goossens studoval v Bruggách, poté v Liverpoolu, a nakonec na Royal College of Music v Londýně.

³⁰ GORTON, James. A Tale of Two Families: Sir Eugene Goossens and His Concert Piece for Oboe/English Horn, Two Harps and Orchestra, Op. 65. *Questia* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://www.questia.com/magazine/1G1-343156512/a-tale-of-two-families-sir-eugene-goossens-and-his>

převzala post první harfistky. Marie díky tomu konečně „prorazila“ a dostávala nabídky hrát v operách, muzikálech a při nejrůznějších nahrávaních.³¹

V letech 1921–1930 byla harfistkou *Covent Garden Orchestra*. V roce 1922 přijala také místo první harfistky v *Queen's Hall Orchestra*. Mezi lety 1932 a 1939 působila jako harfistka *London Philharmonic Orchestra*; dále pak jako sóloharfistka *London Symphony Orchestra*, a to v letech 1940–1959. Na RCM vyučovala od r. 1954 až do r. 1967. Později se stala umělcem na volné noze a roku 1981 odešla do důchodu. Napsala autobiografii pod názvem *Life on a Harp Strings*, která byla vydána r. 1987 v Londýně.³²

Obr. č. 15 Marie H. Goossens

³¹ WENONAH, Govea M. *Nineteenth and Twentieth-Century Harpists*. Greenwood: Greenwood Press, 1995. ISBN 0313278660, s. 97–102

³² *The new Grove Dictionary of Music and Musicians*, 2. vydání. Londýn: Macmillian Publishers Limited, 2001. ISBN 0-333-60800-3, s. 151

2.4. John Marson

(1932–2007)

Dětství neměl jednoduché. Jeho otec zemřel poměrně mladý na tuberkulózu. Jeho matka poté jen těžko vycházela s penězi. Ani to však nezabránilo tomu, aby John, ještě jako malý hoch, začal docházen na hodiny klavíru. Tyto nepříznivé podmínky v dětství se negativně promítly na dlouhou dobu do jeho života. Nedovolil si být lehkomyšlný v žádné směru a co se peněz týče, šetřil, kde se dalo. Později si usmyslil, že by chtěl hrát na harfu. Sám si vyhledal místního učitele harfy a teprve ve svých sedmnácti letech navštívil svou první hodinu.³³

Nejprve vystudoval školu jiného zaměření. Prožil několik pochmurných let jako úředník v kanceláři, avšak stále docházel pravidelně na hodiny harfy a zdokonaloval sám sebe. Časem se propracoval na zaměstnance v kanceláři *Royal Corps of Signals band*.³⁴ Zde si našel mnoho přátel mezi hudebníky. Ti ho nesmírně podporovali v nápadu přihlásit se na *Royal College of Music*. Byl přijat ke studiu u Marie Goossens a jeho život se naprosto změnil. Ještě předtím, než dokončil svá studia na RCM, hrál v *Carl Rosa Opera company*. R. 1959 dostudoval a Marie Goossens jej doporučila coby hráče do *London Symphony Orchestra*, kde, po úspěšně splněném konkurzu, zastával post prvního harfisty. Bohužel zde setrval pouhé dva roky, protože neustálé hádky s tehdejší šéfdirigentem ho přiměly orchestr opustit. Na dalších třicet let se stal umělcem na „volné noze“. Začal také komponovat skladby pro harfu sólovou i nejrůznější harfová seskupení. Dosáhl vrcholu své kariéry. Spolupracoval se spoustou slavných umělců té doby, jako např. s Igorem Stravinským, Pierrem Boulezem, Frankem Sinatrou, Charliem Chaplinem nebo s Beatles a dalšími.³⁵

Byl také hráčem *English Chamber Orchestra*, *London Sinfonietta*, *Derek New Sextet* nebo *Laurie Johnson Big Band*. V roce 1964 se stal spoluzakladatelem *UK Harp Association*. Byl editorem časopisu této společnosti po dlouhou řadu let. Pomáhal udržet společnost, aby nepřestala fungovat i během krušných chvil.

³³ DAY, David. John Marson Papers. *Special Collections Blog* [online]. 2011 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://sites.lib.byu.edu/special-collections/2011/06/04/john-marson-papers/>

³⁴ Jedno z hudebních těles armády UK.

³⁵ FOSS, Michael. John Marson. *The Guardian* [online]. 2007 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/news/2007/may/31/guardianobituaries.obituaries2>

Mezi lety 1967 a 1970 vyučoval na RCM. Roku 1982 se připojil k *BBC Symphony Orchestra*. Dostalo se mu veliké poctě, poněvadž mohl, teprve jako druhý člověk v historii, po slavné harfistce Sidonii Goossens (sestra Marie Goossens), zastávat post prvního harfisty v tomto symfonickém orchestru.³⁶

Napsal také knihu *The Book of the Harp*, která se zabývá nejen historií pedálové harfy, ale také tradicemi a nejrůznějšími technikami hry na tento nástroj.³⁷

Obr. č. 16 John Marson

³⁶ FOSS, Michael. John Marson. *The Guardian* [online]. 2007 [cit. 2018-06-07].

Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/news/2007/may/31/guardianobituaries.obituaries2>

³⁷ *The Book of the Harp*-John Marson. *Morley harps* [online]. [cit. 2018-06-07].

Dostupné z: <https://www.morleyharps.co.uk/the-book-of-the-harp-john-marson-c2x17585096>

2.5. Marisa Robles

(1937)

Narozena ve Španělsku jako nejstarší z šesti dětí. Její otec byl ministr; její matka harfistka a klavíristka. Matka Marisy se musela na naléhání svého manžela vzdát své hudební kariéry a stala se ženou v domácnosti, která mu občas pomáhala s kancelářskými pracemi. Na harfu začala hrát Marisa v sedmi letech a její první učitelkou jí byla teta. Marisina teta v té době, po svých studiích ve Francii u Alphonse Hasselmanse a v Berlíně u Wilhelma Posseho, vyučovala na *Madrid Royal Conservatory*. Po soukromých hodinách začala i Marisa Robles studovat hru na harfu na *Madrid Royal Conservatory* u Luisy Menarguez. Tuto školu dostudovala r. 1953 a o rok později, ve svých sedmnácti letech, odehrála svůj koncertní debut v Madridu společně s flétnistou Jeanem-Pierrem Rampalem^{38,39}

V letech 1958–1959 sama vyučovala na *Madrid Royal Conservatory*. V roce 1960 se také poprvé provdala a přestěhovala se za svým manželem, kterého potkala na světovém turné, do Spojeného království. (Od r. 1960 žije nastálo v UK.) V Anglii se stala slavnou především díky televizi. Natáčela hudební pořady, ve kterých předváděla harfu jako nástroj a také v nich hrála nejrůznější harfové skladby. V UK nejprve vyučovala soukromě. Roku 1971 začala vyučovat na RCM, kde působila jako stálá profesorka harfy až do roku 1993. Této škole však zůstala věrná i nadále a dodnes na RCM vyučuje jako hostující profesorka harfy.⁴⁰

V době, kdy vyučovala na RCM však pracovala dále sama na sobě a koncertovala na nejrůznějších místech světa. Spolupracovala se slavnými dirigenty jako jsou např. Mstislav Rostropovich, Yehudi Menuhin nebo Zubin Mehta. Hojně účinkovala v mnoha komorních seskupeních. Nejvíce pak spolupracovala s flétnistou

³⁸ J.-P. Rampal (1922–2000), významný Francouzský flétnista, který výrazně přispěl k prosazení příčné flétny jako sólového koncertního nástroje a k objevování a propagaci předklasické flétnové literatury.

³⁹ Ieuan Jones exclusively interviews Marisa Robles. *United Kingdom Harp Association* [online]. Londýn: Craxton Studios, 2012 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.ukharp.net/videos>

⁴⁰ MORITA, Patsy. Marisa Robles. *All Music* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://www.allmusic.com/artist/marisa-robles-mn0000213287/biography>

Jamesem Galwayem a se svým druhým manželem, taktéž flétnistou, Christopherem Hydem-Smithem, za kterého se provdala r. 1969.⁴¹

Měla mnoho přátel mezi skladateli, a tak není divu, že jí věnovali řadu skladeb sólových i pro nejrůznější komorní seskupení s harfou. Jako svatební dar (k první svatbě) jí napsal a věnoval skladbu dokonce Joaquín Rodrigo. Sama odehrála premiéru této skladby (1963) s názvem *Sones en la Giralda* (fantazie pro harfu komorní orchestr). Joaquín Rodrigo nebyl jediným skladatelem, který napsal skladbu pro Marisu Robles. Mezi další patří např. Manuel Moreno-Buendia, který pro Marisu napsal skladby hned dvě. První byl *Koncert pro harfu* v r. 1958 a druhou *Koncert pro harfu, marimbu a smyčce* z r. 1994. Vznikla pro ni také celá řada dalších kompozic z per dalších významných hudebních autorů jako byli např. William Mathias, Stephen Dodgson, Alun Hoddinott či William Alwyn.⁴²

V letech 1991 a 1994 byla uměleckou vedoucí prvních dvou ročníků *Cardiff World Harp Festival*. Za svůj život nahrála mnoho CD s harfovou hudbou nejrůznějších žánrů a dob. Marisa Robles je významnou harfovou osobností, která je dodnes přizývána do porot nejrůznějších harfových soutěží na světě. Ačkoliv v roce 2007 oficiálně ukončila svou hráčskou kariéru, nadále se věnuje pořádání masterclassů.⁴³

⁴¹ Ieuan Jones exclusively interviews Marisa Robles. *United Kingdom Harp Association* [online]. Londýn: Craxton Studios, 2012 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.ukharp.net/videos>

⁴² Marisa Robles. *Royal College of Music London* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.rcm.ac.uk/strings/professors/details/?id=81033>

⁴³ Ieuan Jones exclusively interviews Marisa Robles. *United Kingdom Harp Association* [online]. Londýn: Craxton Studios, 2012 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.ukharp.net/videos>

Obr. č. 17 Marisa Robles

2.6. Rachel Masters

(1958)

Harfě se začala věnovat pod vedením Annie Sidonie Goossens v *Junior Guildhall* (přípravné třídy *Guildhall School of Music & Drama* v Londýně). Sama byla studentkou RCM ve třídě Marisy Robles. Později, v letech 1982–2016, zde také vyučovala. V letech 1972–1976 byla členkou *National Youth Orchestra of Great Britain*. V tomto orchestru momentálně zastává post konzultanta harfy.⁴⁴

V roce 1983 zahájila sólovou kariéru. Zahrála si se spoustou renomovaných orchestrů a byla také členkou několika komorních seskupení. Od roku 1989 působí jako harfistka *London Philharmonic Orchestra*. S tímto orchestrem příležitostně vystupuje také jako sólová hráčka.⁴⁵

Rachel Masters nahrála mnoho harfových koncertů a dalších skladeb, jako např.: *Harfový koncert* Alberta Ginastery op. 25, *Koncert pro harfu a orchestr Es dur op.74* Reinholda Glièrea, *Koncert pro harfu a smyčcový orchestr „Lyra Angelica“* (Andělské písně) Williama Alwyna nebo například *Ceremony of Carols* Benjamina Brittena a další. Ve většině svých nahrávek spolupracovala s *BBC Symphony Orchestra*. Rachel se věnuje také soukromé výuce pokročilých harfistek a vychovává začínající profesionály v rámci *Foyle Future First*⁴⁶ pod *London Philharmonic Orchestra*. Ačkoliv již na RCM nepůsobí jako profesorka, je stále přizývána do komise k nejrůznějším zkouškám na této škole. Rachel Masters se také často objevuje v porotě nejrůznějších harfových soutěží.⁴⁷

⁴⁴ Harp tutor Rachel Masters. *National Youth Orchestra of Great Britain* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: https://www.nyo.org.uk/profiles/30/team_view

⁴⁵ Rachel Masters. *London Philharmonic Orchestra* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://www.lpo.org.uk/harp/rachel-masters.html>

⁴⁶ Program pro mladé instrumentalisty, který je shodný s „orchestrálními akademii“, jaké známe v ČR.

⁴⁷ BLAŽKOVÁ, Karolína: Rozhovor s Rachel Masters, e-mail, duben-květen 2018

Obr. č. 18 Rachel Masters

2.7. Daphne Boden

(1941)

Narozena do umělecké rodiny. Matka, Margaret Boden, i otec byli malíři a společně ilustrovali knihy. Otec Daphne, Leonard Monro Boden, se časem vypracoval coby malíř portrétů, a dokonce namalovat devatenáct obrazů britské královské rodiny.

Hudbě se Daphne začala věnovat ve svých čtyřech letech, kdy jí začala učit hře na klavír její babička. Od šesti let pak docházela na pravidelné hodiny do hudební školy. Doma často poslouchali vážnou hudbu a zvuk harfy, který slýchávala v operách a baletech, ji natolik oslovil, že se ve dvanácti letech rozhodla hrát na tento nástroj. Rodiče ji ze začátku nechtěli v tomto, podle jejich slov „vrtochu“ podpořit, nicméně po delším naléhání svolili.⁴⁸

Hodiny harfy navštěvovala nejprve v rámci *Junior department* na *Royal Northern College of Music* u Gwendolen Mason. Později studovala na RCM u Marie Goossens a Marisy Robles. Svá studia pokračovala na *Brussels Royal Conservatoire* u Mireille Flour, kde také získala *Premier Prix*.⁴⁹

Dostala se na harfovou špičku své doby. Kritikové nemohli jinak než opěvovat její okouzující výkony na koncertech, které odehrála nejen ve Spojeném království. Hudební kritik *The Times* ji popsal jako harfistku, jejíž čistou a svěží hru je radost poslouchat.⁵⁰

Po dokončení studií v Bruselu se vrátila do Londýna, kde si ji zanedlouho vyžádala samotná královna *Alžběta II.* coby svou dvorní harfistku. Pro britskou královskou rodinu odehrála mnoho koncertů. Dokonce hrála na oficiální oslavě 50. narozenin *prince Charlese*.⁵¹

⁴⁸ Cecilia Sultana de Maria exclusively interviews Daphne Boden. *UnitedKingdom Harp Association* [online]. Londýn: Craxton Studios, 2013 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.ukharp.net/videos>

⁴⁹ Daphne Boden. *Royal College of Music London* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.rcm.ac.uk/strings/professors/details/?id=0120>

⁵⁰ Daphne Boden. *International Harp Contest in Israel* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: http://www.harpcontest-israel.org.il/?page_id=6035

⁵¹ Cecilia Sultana de Maria exclusively interviews Daphne Boden. *UnitedKingdom Harp Association* [online]. Londýn: Craxton Studios, 2013 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.ukharp.net/videos>

Na *Royal College of Music* v Londýně začala nejprve působit r.1987 jako učitelka přípravné školy tzv. *Junior Department*. V roce 1995 pak převzala místo profesorky harfy na RCM po své učitelce Marise Robles. Na RCM působí dodnes. Její žáci získávají nejrůznější ocenění a jsou umístováni na prvních příčkách harfových soutěží. Sama je přizývána do porot nejrůznějších světových harfových soutěží. V poslední době, s ohledem na věk, především v UK. Daphne Boden také pomáhá s organizačními záležitostmi *World Harp Congress*.⁵²

Ačkoliv se Daphne Boden dařilo v harfové kariéře více než dobře, v osobním životě tomu, bohužel, až tak nebylo. Provдалa se za o dvacet let staršího zvěrolékaře, kterého poznala díky své lásce ke zvířatům. Jejich manželství však netrvalo dlouho, neboť její manžel přišel za nešťastných okolností, po třech letech manželství, o život. Znovu už se Daphne provdat nechtěla. O to více se věnovala cvičení na harfu a svým žákům na RCM.⁵³

Obr. č. 19 Daphne Boden

⁵² World Harp Congress (WHC) – Světový harfový kongres, založený jako nezisková organizace r. 1981. Koná se každé tři roky, vždy v jiném státě. K jeho organizaci jsou, mimo jiné, přizývány na pomoc harfové špičky země, ve kterém se kongres koná. V Praze byl WHC v r. 1999.

⁵³ Cecilia Sultana de Maria exclusively interviews Daphne Boden. *United Kingdom Harp Association* [online]. Londýn: Craxton Studios, 2013 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.ukharp.net/videos>

2.8. Ieuan Jones

(1963)

Narozen v Oswestry, kde také vyrůstal. Ve svých šesti letech objevil ve škole harfu. Tento nástroj ho natolik okouznil, že se rozhodl začít na něj hrát. Hra na harfu jej bavila a cvičení pro něj bylo velikou zálibou. V r. 1967 (tedy ve svých 13 letech) se stal nejmladším členem *National Youth Orchestra of Wales* a také členem *National Youth Orchestra of Great Britain*.

Jeho talent mu napomohl k získání stipendia na RCM, kde studoval v letech 1981–1985 ve třídě Marisy Robles. Po čtyřletém studiu na této škole získal ocenění pro nejvýznamnějšího studenta roku (*Queen Mothers Rose Bowl*) a zlatou medaili pro zasloužilého studenta (*Tagore Gold Medal*). Jako první harfista vůbec vyhrál r. 1985 soutěž *Royal Over-Seas League Commonwealth Competition*.⁵⁴ V témže roce také získal druhou cenu na *Israel International Harp Competition*.

V roce 1985 byl také jmenován harfistou Dolní sněmovny Spojeného království (*House of Commons*).⁵⁵ V letech 1983–1997 byl harfistou paláce ve Westminsteru. Od r. 1997 působí jako profesor harfy na RCM. Svou úlohu učitele bere opravdu vážně. Aby se svým studentům mohl stoprocentně věnovat a pracovat s nimi, nenastoupil do žádného z britských orchestrů coby *tutti* hráč.

Ieuan Jones si nechal vyrobit na míru modrou harfu značky *Salvi*, se kterou cestuje do všech zákoutí světa. Pravidelně pořádá masterclassy a vystupuje na koncertech sólových, komorních či jako sólista s orchestrem. Svou hudebnost a techniku již předvedl ve více než třiceti zemích světa. Patří mezi ně např. Argentina, Austrálie, USA, Filipíny, Thajsko nebo Brunej.

Je přizýván do porot nejrůznějších harfových soutěží po celém světě. Na svém kontě má také několik nahrávek harfových děl rozličných období. Poslední

⁵⁴ V této soutěži nejsou muzikanti rozděleni do žádných skupin podle nástrojů (popř. zpěv). Soutěží všichni společně. Ieuan Jones byl prvním harfistou, který vyhrál tuto soutěž, jež v té době měla více než třicetiletou historii. Doposud vyhráli tuto soutěž pouze dva harfisté. Druhou z nich je Catrin Finch.

⁵⁵ Dolní sněmovna (House of Commons) je dolní komora Parlamentu Spojeného království, do kterého dále patří panovník a Sněmovna lordů.

z nahrávek uskutečnil v r. 2016. Rozhodl se vytvořit unikát a nahrát Schubertovy klavírní skladby ve vlastní harfové transkripci.⁵⁶

Obr. č. 20 Ieuan Jones

⁵⁶ BLAŽKOVÁ, Karolína: Rozhovor s Ieuanem Jonesem, e-mail, březen a červen 2018

3. Symfonické orchestry v Londýně

Jelikož většina z vyučujících harfy na RCM působila současně v symfonickém orchestru, rozhodla jsem se do této práce vložit krátké odstavce o třech z pěti hlavních, momentálně působících, symfonických tělesech v Londýně. Tyto tři vybrané orchestry zmiňuji právě proto, že jsou obsaženy v předešlém textu. Profesoři harfy na RCM byli muzikanty právě v těchto symfonických seskupeních. Někteří dokonce stáli i u jejich zrození. Angažmá v těchto předních londýnských orchestrech svědčí o vysoké úrovni a hráčských kvalitách hudebníků. Kromě orchestrů, které zde v rychlosti představím, v Londýně dále působí *Royal Philharmonic Orchestra* a *British Symphony Orchestra*. Všechny tyto orchestry mají dlouholetou tradici a v hudebním světě opravdu zvučené jméno.

3.1. London Symphony Orchestra

Je nejstarším z londýnských symfonických orchestrů. Založila jej r. 1904 skupina muzikantů, kteří odešli z *Queen's Hall Orchestra* Henryho Wooda, jelikož se jim nelíbila nová pravidla, která hudebníkům zakazovala vystupovat kdekoli jinde. LSO byl také prvním britským orchestrem, který vlastnili jeho hráči.

První koncert 9. června 1904 dirigoval Hans Richter. Zazněla zde mimo jiné Beethovenova *Symfonie* č. 5. O rok později podnikl LSO své první turné po UK pod taktovkou Edwarda Elgara, který se stal později, v letech 1911–1912, šéfdirigentem tohoto tělesa.

Orchestr se stal rychle známým a vyhlášeným. LSO začal preferovat více hostující dirigenty než ty stálé. Přizýval si ke spolupráci např. Bruna Waltera, Wilhelma Furtwänglera.

Během 1. světové války měl orchestr finanční potíže a jeho mecenášem se stal Sir Thomas Beecham. Jako sólista s tímto orchestrem vystoupil také Sergej Rachmaninov či Yehudi Menuhin. V roce 1966 poprvé dirigoval tento orchestr Leonard Bernstein (tato spolupráce fungovala až do konce jeho života). LSO spolupracoval s Bernardem Haitinkem, Antalem Dorátim, Benjaminem Brittenem, či Colinem Davisem. V letech 2007–2015 byl šéfdirigentem LSO Valery Gergiev.

Orchestr má opravdu bohatou historii, která čítá spousty dalších významných jmen. Byl jedním z prvních symfonických orchestrů vůbec, který začal nahrávat hudbu na gramofonové desky. Vystupuje pravidelně na hudebním festivalu *The Proms*. Od roku 1935 LSO hojně nahrává filmovou hudbu. Filmů, ke kterým toto těleso nahrálo hudbu, je více než 200. Patří k nim např. *Titanic*, *Harry Potter* nebo *Star Wars*.⁵⁷

3.2. BBC Symphony Orchestra

Byl založen r. 1930 jako první symfonický orchestr v Londýně, ve kterém měli hráči stálý plat. Dodnes je jediným z pěti hlavních orchestrů v tomto městě bez vlastní samosprávy. Jedná se o těleso, která spadá pod kompetenci BBC.⁵⁸ U založení orchestru stál Adrian Boult (v té době hudební ředitel BBC). Hned v první sezóně byl k dirigování BBC SO přizván jako host Arturo Toscanini, který prohlásil, že se jedná o nejlepší symfonický orchestr, jaký kdy dirigoval. V roce 1959 BBC přijala Williama Glocka⁵⁹ jako inspektora hudby pro BBC SO. Zásluhou jeho práce odehrál tento orchestr mnoho premiér, ať už světových či v UK, nejrůznějších skladeb autorů jako Peter Maxwell Davies, Michael Tippett, Luciano Berio, Pierre Boulez, Edgard Varèse, Witold Lutosławski, Olivier Messiaen, Luigi Nono či Arvo Pärt.

BBC SO během svého působení dirigovala celá řada významných dirigentů, jako např. Antal Doráti, Colin Davis, Pierre Boulez nebo Gennady Rozhdestvensky. Šéfdirigentem byl také po šest let (2006–2012) Jiří Bělohlávek. Od r. 2013 zastává post šéfdirigenta Sakari Oramo.

⁵⁷ History. *London Symphony Orchestra* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://lso.co.uk/orchestra/history.html>

⁵⁸ BBC (British Broadcasting Corporation) je rozhlasová a televizní společnost plnící funkci veřejnoprávního vysílání ve Velké Británii.

⁵⁹ W. Glock (1908–2000) byl britský hudební kritik a hudební správce, který oživil poválečný hudební život Velké Británie zavedením kontinentální avantgardy, zejména podporou kariéry Pierrea Bouleze.

BBC SO nahrál celou řadu děl. Jedná se nejen o symfonická díla, ale také o opery. Pravidelně vystupuje na hudebním festivalu *The Proms*. Orchester velmi podporuje současné hudební skladatele a často tak odehrává právě jejich premiéry.⁶⁰

3.3. London Philharmonic Orchestra

Orchester založen dirigentem Thomasem Beechamem⁶¹. LPO slavil úspěch již ve své první sezóně, kterou zahájil pod taktovkou právě svého zakladatele 7. října 1932 v Queen's Hall, Langham Place. Na programu byla mimo jiné *ouverture Římského karnevalu* H. Berlioze či *Symfonie D dur „Pražská“* W. A. Mozarta. Po tomto debutu napsal o LPO do *Sunday Times* Ernest Newman⁶² vynikající recenzi. Nebyl však jediný. LPO sklízel úspěchy a pozitivní recenze i v dalších významných novinách. Již během první sezóny přijímali nabídky ke spolupráci s orchestrem významní sólisté. Patřili k nim např. sopranistka Eva Turner či pianistka Harriet Cohen. Zahrál si s nimi také Yehudi Menuhin, kterému v té době bylo šestnáct let.

Dalšími významnými dirigenty orchestru byli Victor de Sabata, Sergiu Celibidache, Bernard Haitink či Kurt Masur. Jako host si LPO zadirigoval mimo jiné také Igor Stravinskij. Současným dirigentem je od r. 2007 Vladimír Jurowski. Orchester kromě svých abonementních koncertů zvládá také účinkovat na nejrůznějších hudebních festivalech a nahrál hudbu k několika filmům. Mezi ně patří např. *Ve jménu otce* (1993), trilogie *Pán prstenů* (2001–2003) či trilogie *Hobit* (2012–2014). LPO nahrál 205 státních hymen, jejichž nahrávky byly použity při ceremoniálech na Olympijských a Paralympijských hrách v Londýně (2012) a v Riu de Janeiru (2016).⁶³

⁶⁰History. *BBC Symphony Orchestra* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z:

<http://www.bbc.co.uk/programmes/articles/1g5RWBgLxZMrtvL9hX4FvR7/bbc-symphony-orchestra>

⁶¹Později, r. 1946, kvůli neshodám ohledně vedení opustil LPO a založil Royal Philharmonic Orchestra.

⁶² E. Newman (1868–1959) jeden z nejoslavovanějších hudebních kritiků a muzikologů 1. pol. 20. st. v UK.

⁶³ History. *London Philharmonic Orchestra* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://www.lpo.org.uk/about-us/press-and-marketing-resources.html#biogs>

Závěr

Tato práce je věnována významným britským harfistům a harfistkám, jež vyučovali na *Royal College of Music* v Londýně. Ani v univerzitní knihovně RCM nemají dostupné informace o těchto osobnostech. Tito hudebníci si zajisté zaslouží, aby o nich svět věděl. Byli to ikony své doby a o mnohých z nich je informací k nalezení opravdu poskromnu.

V úvodních textech je shrnuta historie a vývoj harfy a také průřez historií RCM, jelikož tyto dvě věci bez pochyb patří do kontextu celé práce.

Hlavním cílem této práce bylo nashromáždit dostupné informace o osobnostech harfové třídy RCM z nejrůznějších zdrojů a spojit je v jeden celek. Popisuje profesní, ale často i osobní život významných harfistů, kteří působili na RCM od jejího založení. Tyto osobnosti byly a jsou harfovými špičkami své doby. John Thomas byl jedním z nejvýznamnějších harfistů vůbec. Etudy, které pro harfu napsal, se používají dodnes. Byl prvním vyučujícím harfistou při založení školy a jistě právě tímto nastavil laťku vysoké harfové úrovně RCM. Vždyť právě na jeho základech stavěli další, po něm přicházející, učitelé harfy. O hráčských kvalitách všech profesorů harfy na RCM vypovídá také, že byli světovými sólisty své doby.

Poslední kapitola práce v krátkosti přibližuje velikost symfonických orchestrů v Londýně, ve kterých působily právě harfové osobnosti vyučující na RCM.

Seznam použité literatury a pramenů

Literatura

RENSCH, Roslyn. *Harps and Harpists*. 2. vydání. Bloomington: Indiana University Press, 2007. ISBN 978-0-253-34837-7, s. 3–153

The new Grove Dictionary of Music and Musicians, 2. vydání. Londýn: Macmillan Publishers Limited, 2001. ISBN 0-333-60800-3, s. 151

The New Grove Dictionary of Music and Musicians. 2. vydání. Londýn: Macmillan Publishers Limited, 2001. ISBN 0-333-60800-3., s.410,411

WENONAH, Govea M. *Nineteenth and Twentieth-Century Harpists*. Greenwood: Greenwood Press, 1995. ISBN 0313278660, s. 97–102

Prameny

Cecilia Sultana de Maria exclusively interviews Daphne Boden. *UK Harp* [online]. Londýn: Craxton Studios, 2013 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.ukharp.net/videos>

Daphne Boden. *International Harp Contest in Israel* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: http://www.harpcontest-israel.org.il/?page_id=6035

Daphne Boden. *Royal College of Music London* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.rcm.ac.uk/strings/professors/details/?id=0120>

DAY, David. John Marson Papers. *Special Collections Blog* [online]. 2011 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://sites.lib.byu.edu/special-collections/2011/06/04/john-marson-papers/>

DIX-PEEK, Ross. Miriam Timothy, Harpist to Queen Victoria. *Guidance recordings* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.33rpm.com/Miriam-Timothy,-Harpist-to-Queen-Victoria-1598-art.html>

Eugene Goossens. *Oxford Reference* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.sophie-drinker-institut.de/timothy-miriam>

FOSS, Michael. John Marson. *The Guardian* [online]. 2007 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/news/2007/may/31/guardianobituaries.obituaries2>

GORTON, James. A Tale of Two Families: Sir Eugene Goossens and His Concert Piece for Oboe/English Horn, Two Harps and Orchestra, Op. 65. *Questia* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://www.questia.com/magazine/1G1-343156512/a-tale-of-two-families-sir-eugene-goossens-and-his>

GRIFFITHS, Ann. John Thomas. *Adlais* [online]. 2005 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: http://www.adlaimusicpublishers.co.uk/pages/harpists/john_thomas.htm

Harp tutor Rachel Masters. *National Youth Orchestra of Great Britain* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: https://www.nyo.org.uk/profiles/30/team_view

History of the RCM. *Royal College of Music London* [online]. Londýn [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.rcm.ac.uk/about/historyofthercm/>

HOFFMANN, Freia. Miriam Jane Timothy. *Sophie Drinker Institut* [online]. 2014 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.sophie-drinker-institut.de/timothy-miriam>

Ieuan Jones exclusively interviews Marisa Robles. *United Kingdom Harp Association* [online]. Londýn: Craxton Studios, 2012 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.ukharp.net/videos>

JEFFERIES, Michael. Sidonie Goossens. *Independent* [online]. 2004 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/obituaries/sidonie-goossens-25032.html>

John Thomas. *Naxos* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: https://www.naxos.com/person/John_Thomas/26330.htm

Marisa Robles. *Royal College of Music London* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.rcm.ac.uk/strings/professors/details/?id=81033>

Miriam Jane Timothy. *Geni* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/Miriam-Timothy/6000000003056310846>

MORITA, Patsy. Marisa Robles. *All Music* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://www.allmusic.com/artist/marisa-robles-mn0000213287/biography>

Professors. *Royal College of Music London* [online]. Londýn [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.rcm.ac.uk/strings/professors/>

Rachel Masters. *London Philharmonic Orchestra* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://www.lpo.org.uk/harp/rachel-masters.html>

Royal College of Music. British history online [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://www.british-history.ac.uk/survey-london/vol38/pp228-230>

The Book of the Harp-John Marson. *Morley harps* [online]. [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <https://www.morleyharps.co.uk/the-book-of-the-harp-john-marson-c2x17585096>

Rozhovory

BLAŽKOVÁ, Karolína: Rozhovor s Ieuanem Jonesem, e-mail, březen a červen 2018

BLAŽKOVÁ, Karolína: Rozhovor s Rachel Masters, e-mail, duben a květen 2018

Seznam příloh

Příloha 1: Časová osa profesorů vyučujících harfu na RCM

Příloha 1: Časová osa profesorů vyučujících harfu na RCM:

Pozn. Na RCM vyučovala hru na harfu řada významných osobností. Bohužel ne o všech z nich je dohledatelné a dostupné dostatečné množství informací, díky kterým by bylo možné o těchto harfistech napsat samostatnou kapitolu v této práci. Ani při kontaktování jejich žáků se mi bohužel nepodařilo nasbírat dostatečná data k vytvoření jejich životopisu.